

ДІЄПРИСЛІВНИК – ПРАВИ.

1. Випишіть дієприслівники, визначте їх час і вид. Поясніть творення дієприслівників.

1. Бували місяці, коли я ані одної днини не пропускала, не вийшовши на якийсь шпиль гори, не відкривши якогось нового чарівного закутка між скелями, не сполохавши якогось хижака з-поміж густих смерек і не покупавши босих ніг в розпіненому потоці (О. Кобилянська). 2. Ніч, тиха, тепла, стояла над землею, поблискуючи зорями, мліючи у своїй розкоші (Панас Мирний). 3. Дивлячись на людей, усміхався мій батько, великий добрий чоловік (О. Довженко). 4. Рим переміг Грецію мілітарно, але вона його підкорила культурою, продовживши себе в античному інваріанті і подарувавши йому історичне безсмертя (Л. Костенко). 5. Хома якусь хвилину сидів замислений, лише оглядаючи рівну дорогу (О. Гончар).

2. Утворіть від поданих дієслів дієприкметники і дієприслівники. Запишіть їх і поясніть написання.

Наприклад: *перетворювати — перетворюючий, перетворений, перетворюючи, перетворивши.*

Виконувати, перевіряти, ламати, захоплювати, повідомляти.

3. Утворіть від поданих дієслів дієприслівники. Запишіть за зразком і поясніть їх написання:

1. Ідуть — ідучи, летять — летячи.

Бачать, виробляють, ходять, знають, пізнають, копають, ховають, ловлять, сідають, мають.

2. Спитав — спитавши.

Зробив, покликав, написав, почув, зібрав, прийшов, ходив, запросив, відправив, похвалив.

4. Зберігаючи зміст поданих нижче речень, перебудуйте їх так, щоб не було дієприслівників. Зверніть увагу на те, якими формами можна їх замінити, як зміняться структура речень і спосіб вираження думки.

1. Водяні млини, попритулювавшись до високого каміння, поховавшись під зеленими вербами, крутять день і ніч чорними колесами (І. Нечуй-Левицький). 2. Студенти мовчки стоять, милуючись із зоряного неба, вдихаючи пахощі облітої дощем землі (Ю. Яновський). 3. Христя, почувши нестямний голос, підійшла до дверей (Панас Мирний). 4. Романко зареготався, почувши бажання Семенова вчитись, але, трохи подумавши, згодився (М. Коцюбинський).

5. Спишіть, замінюючи взяті в дужки дієслова дієприслівниками. Поставте, де треба, коми.

1. Андрійко село оббіжить, вернеться червоний (сміятися, пустувати). 2. А Василько буде хоч ціленьку ніч ту довгу зі мною сидіти, мене (слухати) та мені у вічі пильненько (дивитися). 3. Було, як місяць у віконечко засвітить, Василько дивиться, очей не (зводить) (з творів Марка Вовчка). 4. Часом Остап зупинявся (прислухатися, придивлятися) (М.Коцюбинський).

6. Змініть виділені частини речення так, щоб замість дієслова стояв дієприслівник. Поясніть написання не з дієприслівниками.

Зразок. *Якщо ти не знаєш броду, то не лізь у воду. — Не знаючи броду, не лізь у воду.*

1. Незнайомець пройшов повз, не помітив нас. 2. Все, що можна, зроби сьогодні, не відкладай на завтра. 3. Зроби діло, гуляй сміло. 4. Привчайся ходити рівно, не горбся і не засовуй руки в кишені, — це некрасиво і шкідливо для здоров'я. 5. Сирена гула, не вгавала ні на хвилину.

7. Знайдіть обставини, виражені дієприслівниками і дієприслівниковими зворотами, поясніть розділові знаки при них або їх відсутність.

1. Отак сплелись життя і пісня, переливаючись в одне (Б.-І. Антонич). 2. Сонце, досхочу накупавшись у хмарах і блакитних ополонках, струснуло на сніги вінець проміння, кинуло на небосхил бузкові барви і легко впаялось у промерзлий край землі (М. Стельмах). 3. Натрудившись у квітні, перецвівши у маю, йдуть дерева передлітні в повінь лагідну свою (М. Рильський). 4. Плавці мчали до берега, захиляючись водою, пробиваючись крізь кригу (Ю. Яновський). 5. Дівчина, стрепенувшись, підвела голову (О. Гончар). 6. Одарка як різала ножом хлібину, притиснувши до грудей, так і держить її отетерівши (Гр. Тютюнник). 7. Знітившись, я стаю на поріг (М. Стельмах). 8. Раділи люди встаючи (Т. Шевченко). 9. За вікном розсипаючись котилась зоря (М. Стельмах).

8. Спишіть речення, виправляючи помилки.

Повернувшись зі школи, його зустрів собака.

Йдучи по коридору, двері відчинилися.

Читаючи роман, серце наповнюється болем.

Проходячи під вікном, в кімнаті чулася розмова.

9. Складіть речення, ввівши в них подані дієприслівникові звороти

Отримавши лист,

..., пролітаючи над лісом, ...

..., зайшовши до класу.